

Softwarový audit interně, nebo externě!

JIŘÍ JAKEŠ

Stojí-li organizace před softwarovým auditem, stojí rovněž před rozhodnutím, jak tento proces realizovat. Základní otázkou zůstává, zda auditovat interně, nebo externě?

Softwarový management, který je nezbytným článkem v moderním řízení informačních a komunikačních technologií, je známým pojmem pro profesionály i laiky. Na počátku implementace tohoto procesu si každá organizace klade zásadní otázku, zda proces softwarového managementu zavede prostřednictvím vlastních sil nebo využije nabídky profesionálních firem. Nesprávné rozhodnutí může mít za následek nedokončení implementace spojené s nemalou finanční škodou, mnohdy dochází až k pozastavení implementace jako celku, kdy organizace audit zcela zastaví.

Úspěšnost softwarového auditu, který je základním prvkem softwarového managementu, je závislá na mnoha faktorech. Složitost procesu softwarového auditu se odvíjí od velikosti a struktury organizace, v níž je audit dělán. Jinými metodami se audituje ve společnosti s deseti PC, 300 PC v jedné lokalitě, nebo 150 PC v jedenácti lokalitách s 30 obchodními cestujícími. S rostoucím počtem auditovaných počítačů a lokalit, roste náročnost procesu softwarové auditu. Na první pohled se může zdát, že softwarový audit je jednoduchou záležitostí, neboť odborné studie uvádějí podrobné metodiky, jak správně auditovat krok za krokem.

Bohužel z těchto materiálů není zřejmá velká časová náročnost na provedení auditu. Právě z toho pramení nejčastější příčina neúspěchu interního auditu v organizaci, která má nedostatečnou personální kapacitu IT oddělení. Interní správci mají své běžné starosti a povinnosti, které neumožní věnovat auditu vyšší prioritu. Proto často dochází přerušování činnosti a opětovnému vracení se na začátek procesu. Připojí-li se k tomu neznalost metodiky a jednotlivých licenčních politik nalezených produktů, dostává se interní administrátor do situace, kdy od softwarového auditu většinou ustoupí.

Při řešení softwarového auditu máme tři možnosti řešení, kterými jsou audit svépomocí, externí

organizací nebo kombinací obou možností. Vždy bereme v úvahu využití auditovacích nástrojů. Bez použití těchto nástrojů se audit stává noční můrou pro všechny zúčastněné a již u malé organizace je prakticky neproveditelný.

Interní audit

Hlavním problémem tohoto řešení je nedostatečná časová kapacita interních oddělení. Zkušenosti ukazují, že při řešení interní cestou je výstupem softwarového auditu záznam v databázích auditovacího nástroje. Takto zpracovaný výstup je vhodný pro administrátory, nikoliv pro management společnosti, který vyžaduje zpracování auditorské zprávy. Dalším problémem při interním auditu je dodržování pravidelných kontrol a vynucování pravidel.

Externí auditorská společnost má vyšší autoritu před řadovými zaměstnanci než interní IT správce a zaručuje nestrannost procesu. Nespornou výhodou interního auditu je jeho cena, často však bývá opomíjen fakt, že v době auditu jsou pozastaveny jiné rutinní činnosti stálých zaměstnanců.

Externí audit

Profesionální auditorské firmy disponují týmem lidí, který je schopen splnit jednotlivé kroky softwarového auditu v krátkých časových termínech s potřebnou odbornou úrovní. Typickými členy auditorského týmu jsou odborníci na licenční politiky softwarových produktů, odborníci na práci s auditovacími nástroji, odborní softwaroví auditori se znalostí platné legislativy, asistenti pro tvorbu databází prvotních dokladů a softwarových produktů apod.

Z posledního výčtu auditorského týmu je jasné, že jednotlivec nemající praxi v daném oboru bude danou činnost vykonávat podstatně déle a velmi pravděpodobně i s řadou chyb způsobených neznalostí. Externí auditorské společnosti působí, jako nezávislý kontrolní orgán naproti tomu interní auditori jsou vždy spjaty se společností, čímž je ohrožena jejich nezávislost.

Kombinace obou možností

Pakliže organizace nepřistoupí na plný outsourcing služby softwarového auditu, lze doporučit kombinaci spolupráce administrátora s externí organizací působící v daném okamžiku jako poradenská organizace. Dojde k rozdělení kompetencí a část věcí je přenesena na administrátora, modelovou

situací takové spolupráce je implementace auditovacího nástroje provedená externí organizací. Následné kroky sběru dat a dohledání prvotních nabývacích dokladů jsou přeneseny na organizaci. Následná část kontroly správnosti nabývacích dokladů a správnosti použitých licencí je přenesena na externí organizaci. Nevýhodou tohoto druhu spolupráce je častá zaneprázdněnost interních zaměstnanců, a tím zdlouhavost celého auditu.

Softwarovým auditem implementace softwarového managementu nekončí, nýbrž byl položen pouze základní stavební kámen. Po úspěšném dokončení následují další kroky, jako je tvorba pravidel a směrnic a jejich následné zavedení do praxe, stanovení optimální licenční politiky pro danou organizaci, stanovení periodických kontrol, definice odpovědností za softwarový management v organizaci a další. Tyto činnosti většina organizací předává externí organizaci, neboť firma nemá k jejich vypracování a úspěšného zavedení do praxe síly.

Co tedy zvolit

Pro praktickou ukázkou toho, který ze způsobů je pro firmu nejvhodnější, použijí příklad z praxe, který se velmi často opakuje u organizací střední velikosti, tj. 70 až 200 auditovaných stanic. Typickým prvotním postojem takových organizací je neutráct za takové činnosti peníze, když má vlastní IT oddělení. Organizace zakoupí auditovací nástroj a pověří vykonáním softwarového auditu interní IT oddělení.

V první fázi IT oddělení vyhodnotí sběr dat ze sítě a odstraní software, o kterém ví, že je používán v rozporu s licenční politikou nebo autorským zákonem. V dalším kroku má následovat plnění databází nabývacími doklady a nerozpoznaným softwarem. Při této už činnosti nastávají prvotní problémy, neboť jde o velmi zdlouhavou činnost, kterou nemohou vykonávat nekvalifikované osoby. Při nasazení třeba brigádníků dochází k chybnému zadávání licencí z dokladů, takže následně nelze dané licence spárovat s nalezeným softwarem. V tom okamžiku končí snaha o dokončení softwarového auditu vlastními silami a audit se přeruší. Následují nové pokusy o dokončení auditu, jejichž neúspěšnost vede k rozhodnutí povolání externí organizaci. V té době už od počátku auditu uplyne většinou dvanáct měsíců. Externí audit pak netrvá déle než půl roku... ■

SHRNUTÍ

Interní provedení auditu je sice levnější než outsourcing této činnosti, ale ve své podstatě nezaručuje nezávislost auditu na takové úrovni, jak je vyžadován managementem většiny společností. Věřte, že prostředky vložené do procesálního řešení se v budoucnu mnohonásobně vrátí v kvalitě a loajalitě externích auditorů.

Ing. Jiří Jakeš je konzultantem kompetenčního centra softwarového managementu swmpoit.cz. Zastihnout ho můžete na adrese jakes.jiri@tac.cz

